

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio XXII. An liceat procurare abortum ante animationem fætus, ne puella, cognita gravedine, occidatur, aut infametur? Vbi, an fætus animetur in vtero?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

DISERTATIO XXII.

An liceat procurare abortum ante animationem fetus, ne puella, cognita gravidine, occidatur, aut infametur? Vbi, an fetus animetur in utero?

CAPVT I.

Quid olim docuerim de improbabilitate sententiæ affirmantis?

Quomodo non valeat consequentia à probabilitate speculativa ad practicam? num. 1.

Quomodo sit practice improbabilis opinio de abortu fetus inanimati? num. 2.

An sit dubius dies animationis fetus? num. 3.

An quilibet fetus etiam abortivus, & non dum formatus sit baptizandus, saltem sub conditione? num. 4.

Quo nitantur fundamento, qui dicunt, animam rationalem infundi prima, secunda, aut tertia die post conceptionem? num. 5.

An sit certum, animam rationalem non infundi, donec corpus sit perfecte formatum? Et an id probetur ex versione septuaginta Interpretum? num. 7.

Textus vulgate diversus est ab ea versione. num. 7.

Quam certitudinem accipiat ea assertio à præfata versione? num. 8. & 9.

Quomodo persistat argumentum, quod in hac materia non valet con-

sequentia à probabilitate speculativa ad practicam? num. 10.

Tunc non valet ea consequentia, quando propositio speculativa est condicionalis, cuius conditio non potest esse in praxi. num. 11.

IN 1. part. Cris. Theol. disp. 14. cap. 3. egi de hac materia, non pro dignitate quæstionis, sed solum ex ea parte, ex qua assumpsi probandum, in multis materijs non valere à probabilitate speculativa ad probabilitatem practicam Dixi enim, eã propositionem 34., quæ in hoc Decreto damnatur: *Licet procurare abortum ante animationem fetus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur, esse speculative probabilem ab extrinseco, nempe ob auctoritatem septem scriptorum, quos ibidem allegavi, & esse practice improbabilem: atque adeo malam esse consequentiam à probabilitate speculativa ad probabilitatem practicam.*

2. Quod autem ille conatus ad abortum fetus inanimati sit practice improbabilis, ex illo capite ostendebã, quod improbable est, licere expectare factũ, vbi dubitatur, an sit animatus, nec ne, semper autem est dubium an sit animatus: ergo semper manet improbabile, quod liceat expectare factum, quantumvis prætextu inanimationis.

3. Quod vero semper id sit dubium, probabam ex summa Authorum varietate in assignando die animationis. Nam pro viris alij assignant trigesimum, alij trigesimum secundum, alij quadragesimum, alij quadragesimum secundum; & pro famellis quadragesimum, alij septuagesimum, alij octogesimum. Imo Thomas Fienus insignis Medicus ex proprijs experimentis probat, prima quandoque, quandoque etiam secunda, aut tertia ad summum die

Thom Fie

infundi animam rationalem.

4. Et ideò in eodem cap. 3. nu. 29. & 30. hæc verba subiunxi [Et

Deza
Verde.

ideò Maximilianus Deza (cuius tractatus simul cum Apologia Francisci Verde editus est, propter hoc dubiũ de tempore animationis fetus, doctissime, & solidissime probat, fetum quemlibet abortivũ, licet imperfectissime figuratum, sub conditione

Harva.

baptizandum esse. Vbi citat Harvæum anatomica artis peritissimũ, qui ex pluribus experimentis proprijs affirmat, fetum à tertia die manifestare motum, & sensum. Imo & à paucis diebus observari motum, & sensum in fetu, affirmant

Hypoc.

apud ipsum Hypocrates, & octo alij Authores. Et cum probabile sit, non aliam, quam animam rationalem, introduci in materiam fetus, sit probabile, quod prima, vel secunda, vel tertia die introducatur; aut saltem, quod id sit dubium. Quare prædictus Maximilianus num. 173. ait: *Si Dei Vicarius (Paulus V.) baptizari præcipit fetum, si vivat, si vitalem indicit motum; solere autem vivere, & moveri præcipuis membris circa diem tertiam, non iam suadetur, quam ostenditur; erit ne trigesima dies expectanda nobis, ut de baptismo deliberemus?* Et idem traditum fuisse, ait Maximilianus, ab Hieronymo Florentino in libello de hac quaestione.] Et insuper addidi, eandem doctrinam traditam esse à Francisco Verde citato, & à Caramuele in censura Apologiae Francisci verde num. 193. & in Theol. fundam. num. 1622. fund. 55.

Hieron.
Flor.
Verde.
Carau.

5. Est tamen in his aliquid, quod reformem, re maturius pensata. Nam supra citati Authores, & Melici; & artis anatomicae periti duo statuunt: vnum est, quod ex varijs experimentis constat, embriõnem prima, secunda, aut tertia die effusum

ex vtero habere motum, & sensum; quatenus si acu pungitur, sentit ictum, & ipso motu ostendit sensum ictus. Alterum est, probabile esse, non infundi aliam animam vegetativam, & sensitivam à rationali distinctam.

6. Videtur tamen certum esse, quod anima rationalis non infunditur, donec formatum sit, & organizatum corpus pueri aut puellæ. Nam Exodi 21. vers. 22. iuxta versionem LXX. Interpretum dicitur: *Qui percusserit mulierem pregnantem, & illa abortum fecerit, si fetus erat formatus, dabit animam pro anima; si non dum erat formatus, multabitur pecunia.* Ex quibus verbis clare inferitur, fetum non dum formatum carere anima rationali: nam cum dicatur dari debere animam pro anima (intelligitur enim de rationali) & pro fetu non dum formato assignetur solum multatio pecuniæ, & pro hoc non debeat dari anima pro anima, evidenter inferitur, eiusmodi fetum nondum formatum expertem esse animæ rationalis.

7. Verum est tamen, quod textus vulgatae nihil dicit de formato, aut non formato: sic enim se habet: *Si rixati fuerint viri, & percusserit quis Mulierem pregnantem, & abortum quidem fecerit, sed ipsa vixerit, subiacebit damno, quantum maritus mulieris experierit, & arbitri iudicaverint. Sin autem mors eius fuerit subsequuta, reddet animam pro anima.*

8. Hinc oritur difficultas, an vi textus septuaginta Interpretum maneat omnino certum, quod infunditur anima rationalis, vbi formatum est corpus pueri, & non antea? Et quidem id non manet certum de Fide; quia ea versio septuaginta Interpretum non est recepta ab Ecclesia tam.

tamquam de Fide; tum quia exemplaria in aliquibus locis mendosa sunt; tum quia membrana, in qua erat scripta, & ex qua editio Romana transumpta est, erat ex parte corrosa; tum etiam quia Hebræi in aliquibus locis eam vitiant. Adhuc tamen in locis, in quibus non est suspitio vitij, maximam habet auctoritatem: tum quia Christus D. citavit aliquos Scripturæ textus secundum hanc versionem: tum quia etiam Apostoli secundum eam versionem citarunt textus aliquos Sacræ Scripturæ: tum etiam quia Sancti Patres eadem versione sæpissime vsi sunt. Audiendus est S. Augustinus lib. 18 de Civit. cap. 44. *Ego pro meo modulo vestigia sequor Apostolorum, quia & ipsi ex veris que, id est, ex Hebræo textu, & versione septuaginta, testimonia Prophetica posuerunt, utraque auctoritate utendum putavi; quoniam utraque una atque Divina est.* Qui de his plura velit, legat P. Nicolaum Serarium in Prolegomenis Bibliicis, cap. 17. quæstiunc. 17. & 19. Illi autem fœtisse hanc versionem ex Spiritu Sancti speciali inspiratione, testantur communiter Ecclesiæ Patres; Irenæus, Clemens, Iustinus, Eusebius, Chrysostomus, Cyrillus, Epiphanius, S. Augustinus multis in locis, S. Ambrosius, Casiodorus, Ruffinus, Leo Castro, Salmeron, & qui præfationem scribit in editione Romana. quod refert, & sequitur P. Serarius ubi supra quæstiunc. 16.

9. Ex hoc ergo textu versionis septuaginta Interpretum, & ex communi sententia Medicorum, & Theologorum, dicendum videtur esse certum, non infundi animam rationalem, donec formatum, & organizatum sit corpus pueri. Quod si id certum est, non erit probabilis sententia Thomæ Fieni medici, &

Harvæi anatomicæ artis periti, quos supra retuli; quod nimirum anima rationalis infundatur quandoque prima, secunda, aut tertia die. Experimenta enim eorum eo perveniunt, ut cognoverint, prima, aut secunda die effusum fuisse ex utero fœminæ frustum carnis, quod acupunctum ostendebat signa sensus, & motus: quod non sufficit ad colligendum, tunc fœtum habuisse animam rationalem; sed habere ad summum aliam animam sensitivam, quam in embrione multi admittunt.

10. Nec propterea evanescit argumentum, quod in ea disp. 14. cit. cap. 3. ego construxi, ut probarem, non valere consequentiam a probabilitate speculativa ad probabilitatem practicam. Efficacia enim eius argumenti sic instauratur. Etenim si sit speculative probabile, quod liceat procurare abortum fœtus inanimati propter vitandam occisionem, aut infamiam fœminæ; id non est practice probabile. Etenim, ad missa sententia Fieni, & Harvæi, & aliorum, quos supra retuli, numquam est dubium, fœtum esse inanimatum: sed in hoc dubio de animatione, grande piaculum est abortum facere: ergo semper est grande pialcum abortum facere.

11. Et quidem frequens est, quod non valeat a probabilitate speculativa ad probabilitatem practicam, quando probabilitas speculativa est propositionis conditionalis, cuius conditio non potest in praxi reperiri. V.g. multi censent speculative probabilem hanc propositionem: *Dum abest periculum ulterioris consensus, non est peccatum lethale parvitas materia in delectatione venerea.* Et tamen id est practice improbabile, quia numquam potest abesse tale periculum; ut demonstravi

in

S. Augus

P. Serar

Irenæus,
Clement.
Iustin.
Euseb.
Chrysof.
Cyrill.
Epiph.
S. Aug.
S. Ambr.
Casiod.
Ruffin.
Leo astr.
Salme.
Serar.

in 2. part. Crif. Theol. disp. 45. sic
similiter etiam si sit speculative pro-
babile, quod liceat procurare abor-
tum in casu proposito, si sit certum
esse inanimatum, non valet conse-
quentia ad probabilitatē practi cam;
admissa sententia Fieni, & aliorum;
nam iuxta eorum sententiam num-
quam id potest esse certum. Et hoc
modo intellegendum est argumen-
tum, quod proposui in ea disp. 14.
cap. 3.

CAPVT II.

*Quam certa si negativa sen-
tentia; Et quodnam fir-
mum eius funda-
mentum?*

NON EGET SYMMARIO.

12. **E**st egro certissima sententia,
tām in speculative, quām
in praxi, numquam licere procura-
ri abortum, si fetus inanimatus ad vi-
tandum periculum, siue infamiae, siue
occisionis. Hęc est communis sen-
tentia Theologorum, quam tuentur
S. Antonius part. 3. tit. 7. cap. 2. §. 2.
citans Ioannem de Neapoli, & Syl-
vester, Fumus, & Henriquez, quos
refert, & sequitur P. Lessius de Iust.
cap. 9. dub. 10. num. 60. P. Thomas
Sanch. lib. 9. de matrimonio, disp.
20. num. 10. P. Vasquez de Restitut.
cap. 3. §. 2. dub. 6. num. 52. Lugo
Card. tom. 1. de iust. disp. 10. sect. 6.
num. 131. Covarubias in Clem. si
furiosus. part. 2. §. 3. num. 1. P. Mo-
ya tom. 1. tract. 6. disp. 3. quæst. 4.
& communiter Doctores.

S. Anton
Ioan. Nea-
Sylvest.
Fum
Henriquez
Lessius
Th. Sanch.
Vasquez
Co. cobra
Lugo.
Covarr.
Moya,

13. Solida huius assertionis ra-
tio est. Etenim abortus etiam fetus
inanimatus est peccatum gravius pol-
lutione: sed pollutio non licet etiā

ad vitandam mortem: ergo neque
abortus fetus inanimatus.

14. Maiorem sic probat Cara-
muel in Theol. præterintentionali,
ad 5. præcep. casu 38. num. 2799.
[Quod pollutione grauior sit, proba-
tur: quia opponitur proximius gene-
rationi: quia per gradus ascenden-
do pollutio generationi opponitur;
abortus fetus inanimatus propius;
proximeque abortus fetus animatus;
vnde siquidem illa est contra legem
naturæ à fortiori uterque abortus;
esse debet.] Cui consonat P. Moya
proxime relatus aiens: [Non aliter
de eiectione fetus inanimatus, quam
de effusione seminis philolophan-
dum censeo.]

15. Et prior utroque P. Lessius
supra relatus num. 61. sic ait: [Imo
est magis directa, & propinqua con-
tra naturam generationis expellere
fætum, quam procurare pollutio-
nem; sicut fætus, etsi non dum ani-
matus, longe propinquior est naturæ
humanae, quam fætina non dum
commixta. Deinde in pollutione so-
lum expellitur semen rude vnius ge-
neris, idque ex sede non vltima, sed
instrumentaria; in abortu expellitur
semen geminum, commixtum, ela-
boratum, idque ex sede primaria,
& finali, à natura ad hoc destina-
ta.]

CAPVT III.

*An ex hoc decreto maneat an-
tiquata opinio docens, licitam
esse expulsionem fetus in-
animati propter sani-
tatem tuendam?*

SYMMARIUM.

Doctores asserentes licitum esse procu-
rare directe expulsionem fetus
inanimati, qui asserunt matri peri-
culum vite. n. 16. Quo-

Quomodo Basilius Ponze adversetur ei sententiæ per consequentiam disjunctivam num. 17.

Quomodo probatur primam sententiam antiquari ex hoc decreto? num. 18. & seqq.

Ea prima opinio non damnatur in hoc decreto num. 21.

Quomodo propositio damnata non inferatur ex illa prima opinione? num. 22.

Discrimen quoad hoc inter fatum animatum, & inanimatum num. 23.

Discrimen inter expulsionem fetus, & effusionem seminis. num. 24.

Discrimen periculi procedentis ab intrinseco, & procedentis ab extrinseco. num. 25, & 26.

An, & quare liceat abscindere matrum propter periculum extrinsecum, & non liceat expellere fatum inanimatum propter idem. num. 27.

Probabilius est, non licere expulsionem directam fetus inanimati, etiam propter periculum ab intrinseco. num. 28.

16. **O**pinio est plurimum Doctorum, licitum esse procurare directe expulsionem fetus inanimati, quando ipse fetus affert matri periculum mortis ex puerperio; ita ut mater periclitetur de vita, nisi expellatur fetus. Ita P. Thomas Sanchez lib. 9. de matrim. disp. 20. num 9. asserens, nullum à se inveniri Doctorem dissentientem huic sententiæ, præter Navarram, & pro sua opinione affert S. Antonium supra citatum, Ioannem de Neapoli, Sylvestrum, Covarrubiam, Armillam, Navarrum, Cordubam, Margaritam Confessorum, Henriquez, Grafis, Palacios, Sa, & Vegam. Quæ sententia non solum admittit, licitam esse expulsionem fetus inani-

mati indirectam, scilicet per medicamenta tendentia ad sanitatem matris, scissionem venæ, purgationem humorum &c., ex quibus per accidens resultare solet expulsio fetus; sed etiam per medicamenta directe intendentia ipsam expulsionem.

17. Adversus Thomam Sanchez insurrexit Basilius Ponze lib. 10. de matrim. cap. 13. num. 2. (quem postea Authores alij secuti sunt) aitque, esse consequentiã necessariã ab uno ad alterum, scilicet ex eo, quod liceat expellere fatum inanimatum pro sanitate matris, inferri, licere etiam expellere eundem pro conservanda fama, aut vitanda occisione matris; aut si hoc non licet, neque primum licere.

18. Hinc desumitur argumentum ad probandum, eam sententiam Thomæ Sanchez, ex hoc decreto manere antiquatam. Etenim illa sententia antiquatur, quæ est antecedens, unde evidenter inferitur opinio reprobata, ut multis ostendi supra disfert. i. cap. 14., ea præcipue ratione, quod ex vero non, nisi verum, ut clamant Dialectici; quare si consequens est falsum, antecedens non potest non esse falsum; sed ea opinio, quod liceat expellere fatum inanimatum, ubi matris vita periclitatur ex puerperio, est antecedens, unde inferitur hæc propositio damnata, quod licet expellere fatum inanimatum pro vitanda occisione, aut infamia matris: ergo prima illa opinio maneat antiquata. Probatur minor: quia iam admittitur, quod propter periculum vitæ matris liceat expellere fatum inanimatum. Quod autem id periculum procedat ab intrinseco, an ab extrinseco, nihil refert.

19. Confirmatur primo. Eadem est vis periculi ab intrinseco, & periculi ab extrinseco: sed periculum ab

Tho San:
Navarra:
S. Anton:
Ioan Nea:
Sylvest:
Covarru:
Armill:
Navarr:
Corda:
Margar:
Confes:
Enriq:
Grafis:
Palacios:
Sa:
Vega.

ab intrinseco potest vitare mater expulsionem fœtus inanimis: ergo etiam potest vitare periculum ab extrinseco expulsionem fœtus inanimis. Ergo si conceditur minor, concedendum est consequens. Ergo opinio docens, posse expelli fœtum inanimem propter sanitatem matris, est antecedens, unde manifeste inferitur opinio damnata docens, posse expelli fœtum inanimem propter vitandum periculum occisionis, aut infamiae.

20. Confirmatur secundo. Nam ut refert P. Moya citatus cap. præced., multi sunt casus, in quibus ex eo, quod liceat assumere media nociva propter periculum ab intrinseco proveniens, inferunt Doctores, licere assumere eadem propter periculum extrinsecum. V.g. ex eo, quod liceat abscindere manum morbidam ad conservationem vitæ, inferunt Bañez, Ledesma, Sotus, Acacius de Velasco, Serra, & alij Doctores, idem licere, si tyrannus iubeat sub comminatione mortis. Et sic in multis aliis casibus. Ergo idem dicendum in præsentibus, propterea quod eadem est ratio periculi procedentis ab intrinseco, & procedentis ab extrinseco.

Bañez.
Ledes.
Sotus.
Acac.
Serra.

21. Sed his non obstantibus, dicendum est, eam opinionem nihil detrimenti accipere ab ea damnatione. Et in primis certum est, quod ea opinio non damnatur expresse in hoc decreto: est enim longe diversa à propositione damnata.

22. Quod autem non antiquetur ex hoc decreto, probatur. Et quidem si esset evidens consequentia ab hac opinione ad opinionem damnatam, illa quidem antiquata maneret, & reprobanda; ea autem consequentia non est evidens; cum quæ pro ea consequentia afferuntur, habeant probabilem solutionem. Nam quando fœtus inanimis constituit ab intrinse-

co matrem in extremo vitæ periculo, ille quidem ex vna parte est aggressor, ex alia vero non deservit suo naturali fini conservandi speciem humanam; nam mortua matre, non nascetur homo. At vero quando periclitatur honor, aut fama puellæ prægnantis, aut ei imminet occisio à consanguineis, fœtus inanimis non est aggressor. Sicut si Titius aggrediatur Sempronium evaginato gladio occisurus; potest Sempronius occidere Titium cum moderamine inculpatæ tutelæ. Si autem Ioannes minitetur Sempronio mortem, nisi occidat Titium, non licet ei occidere Titium. Quare nisi quia in primo casu Titius est aggressor, non in secundo.

23. Et hinc cognoscitur discrimen quoad hoc inter fœtum animatum, & inanimatum: nam licet fœtus animatus soleat esse aggressor vitæ matris eodem modo, ac fœtus inanimis; tamen fœtus animatus mortua matre potest manere superstes, & ita consequi non solum spem salutis æternæ, sed etiam finem naturalem multiplicationis speciei humanæ, ad quam ordinatur generatio: quare non potest mater pugnare contra vitam pueri. Cum quo stat, quod licite possit uti mater medicamentis directe tendentibus ad propriam sanitatem, nempe balneis, phlebotomia &c., quamvis per accidens, & præter intentionem sequatur expulsio fœtus animati.

24. Neque valet instantia, quod etiam copia seminis potest esse aggressor vitæ; nocere enim potest sanitati, & vitæ. Non, inquam, valet: quia sicut nemini licet occidere invasorem, si aliud est medium evadendi mortem; ita neque expellere semen ratione illius periculi; quia contra id nocumentum procedens ex copia seminis providit naturalia multa remedia, nempe sanguinis emil-

emissionem, abstinenciam à cibis, maxime calidis &c., & quamvis nulla remedia providisset natura, certum omnino est, pollutionem esse iure naturæ interdictam pro omni evētu.

25. Ad argumentum, quo probare conabantur vim consequentiæ ab hac opinione ad opinionem damnatam; facile responderetur negando minorem. Ad cuius probationem responderetur, magnum esse discrimē periculi procedentis ab intrinseco, & procedentis ab extrinseco. Nam in eo, quod est ab intrinseco, fœtus inanimatus est aggressor; non in eo, quod est ab extrinseco. Idem enim si iubeatur Sempronius sub comminatione mortis occidere Titium, non licet Sempronio occidere, quia in eo eventu Titius non est aggressor.

26. Ad primam confirmationem neganda est maior, scilicet eandem esse rationem periculi procedentis ab intrinseco, & procedentis ab extrinseco, propter dicta. Ad secundam confirmationem dico: in aliquibus casibus esse eandem rationem periculi, sive procedat ab intrinseco, sive ab extrinseco; non tamen in omnibus: sicut neque est in omnibus eadem ratio periculi extrinseci unius generis, ac periculi alterius generis, ut in exemplo posito de occidente invasorem cum moderamine inculpatæ tutelæ; in eo enim periculo extrinseco potest occidere, non vero in periculo alterius minitantis mortem, nisi occidat Titium. Nam in diversis periculis possunt esse speciales rationes, propter quas in altero liceat, in altero non liceat talem actionem exercere.

27. Quare autem liceat abscindere manum propter periculum mortis imminētis à Tyranno iubente abscissionem, (probabilis est ea opinio) non autem liceat expellere fœtum inanimem propter periculum

occisionis; non est difficile ostendere discrimen. Quia cum per abscissionem manus, solum noceatur individuo, & per expulsionem fœtus noceatur speciei humanæ, & multiplicationi eius, strictior multo est obligatio retinendi fœtum, quam retinendi manum.

28. Rogabis tandem, an veram censeam hanc opinionem, quæ admittit directam expulsionem fœtus inanimis, quando affert periculum mortis in puerperio. Et respondeo, probabiliorē esse oppositam sententiam, quæ id negat esse licitum: quia licet discrimen assignatum sit probabile; probabilius tamen est, argumentum allatum contra propositionem damnatam, quod propositi cap. 2., præcipue ex P. Lessio, militare etiam contra hanc opinionem propter periculum mortis in puerperio.

C A P V T IV.

An ex hoc decreto damnata maneat opinio, quæ admittit licitam eam expulsionem fœtus ad vitandam infamiam communitatis.

S V M M A R I V M.

Refertur placitum Lumbierij. num. 29.

Quod odia sunt restringenda, non intelligitur de decretis doctrinalibus. num. 30.

Neque de illis, quæ de iure naturali sunt interdicta. num. 31.

In iure aliquando proponuntur casus in individuo, & intelligi debent in specie. num. 32.

Eadem ratio militat in infamia parentum, & consanguineorum, ac in

N o n

*infamia femina, quoad evitandam
expulsionem fetus, num. 33. lib. 21
In decretalibus, proposito casu in in-
dividuo, intelligitur de specie ob
identitatem rationis. num. 34. On
Dato quod non subiaceat damnationi
hæc opinio; saltem certum est, eam
manere antiquam. num. 29. non*

Lumbier

29. **L**umbier in expositione hu-
ius propositionis 34. num.
1887. proponit casum, in quo Mo-
nialis in cœnobio Religioso; & exi-
mitæ recollectionis concepit ex viro;
in quo queritur, an ea Monialis li-
cite possit expellere fatum inani-
mem, & non quidem ob propriam
infamiam, sed ne infametur Religiosi
cœnobij Sacra Communitas, asserit
que: *No scabemos de cierto, si es-
ta comprehendida en esta condenacion
Latine: Nec certo scimus, an con-
tineatur sub hac damnatione, & ponit
rationem dubitandi, nempe damna-
tionem hanc esse strictæ interpreta-
tionis. Qui Author resolvit, illicitum
esse in eo casu procurare expul-
sionem fetus: quia ad vitandam in-
famiam coram secularibus est aliud
medium, scilicet præcipiendo in
virtute sanctæ obedientiæ, & sub
censuris observationem secreti.*

30. Dicendum tamen est vt cer-
tum, hunc casum contineri sub hac
damnatione. Pro cuius certitudine
observandum est, eam regulam iuris,
quod odia sunt restringenda, intelli-
gi de legibus humanis præceptivis,
vel prohibitorijs; de decretis autem
doctrinalibus, sive quæ doctrinam
veram, & certam statuunt, non ita
strictè intelligendam esse: in his enim
magis ad mentem Pontificis Roma-
ni, quam ad sonitum verborum at-
tendendum est.

31. Deinde, quia ea, quæ iure
naturali interdicta sunt, non vo-
cantur odia; neque subiiciuntur

interpretationi constitutionis odio-
sæ. Quis enim dixit, præceptum non
occidendi esse odiosum, & tamquàm
odiosum interpretandum? Constat
autem ex hac damnatione Pontificis,
esse iure naturali interdictum, face-
re eam expulsionem fetus propter
periculum ab extrinseco proce-
dens: non intrinseco.

32. Et quidem in his damna-
tionibus aliquando proponuntur ca-
sus in individuo, & intelligi debent
in specie, quia individuum propositum
est exempli gratia. Tunc autem id
ita intelligitur, quando eadem omni-
no ratio militat in cæteris casibus si-
milibus.

33. Iam vero hunc casum con-
tineri sub hac damnatione probatur.
Etenim quando puella violat pu-
dicitiam, & amissa virginitate, non
solum infamatur ipsa, sed cedit in
dedecus patris, & matris, & con-
sanguineorum. Numquid ergo pro-
derit hæc tergiversatio contra dam-
nationem à Pontifice factam, vt di-
catur, posse puellam procurare ab-
ortum fetus inanimis, non vt vitet
infamiam propriam, sed infamiam
parentum, & consanguineorum,
quam non expressit damnatio? Ab-
sit. Quare? nisi quia præsuppositis
duabus opinionibus, quarum altera
docet, licitum esse procurare eum
abortum, propter periculum proce-
dens ab intrinseco; & altera docet,
licitum id esse propter periculum
procedens ab extrinseco, damnat
Pontifex hanc secundam, posito ex-
plo in eo, quod frequentius contingit?
Cum enim infamia parentum,
& consanguineorum sit damnum ex-
trinsecum, eadem omnino ratio mi-
litat in periculo infamiae parentum,
& consanguineorum, ac in periculo
infamiae puellæ.

34. Ita contingit in maxima
parte decretalium constitutionum.

in quibus proposito vno casu in individuo, omnes iuris Interpretes assumunt decisionē illius casus individui pro regula generali ob identitatem rationis. Quæ quidem maiorem locum habent in ijs, quæ sunt iuris naturalis, in quibus magis attenditur ratio, quam verborum tenor.

35. Eodem ergo modo, & ob eandem rationem damnata manet opinio docens, licitum esse procurare eum abortum propter periculum ab extrinseco proveniens, sive proveniat ab infamia puellæ, sive ab infamia parentum, & confanguineorum, sive ab infamia communitatis Religiosæ.

36. Dato autem, & non concessio, quod iste casus non contineatur sub hac damnatione; dicendum est, vi huius damnationis manere antiquatam opinionem, quæ dicat, licitum esse procurare eum abortum Monialis, ne periclitetur fama cœnobij Religiosi. Hæc enim opinio, est antecedens, ex quo infertur propositio damnata. Nam si licet, procurare eiusmodi abortum propter vitandam infamiam cœnobij; & cum ius naturale non possit limitari ad gradum infamiæ paulo maiorem, aut paulo minorem; idem erit dicendum, sive sit propter infamiam puellæ, sive sit propter infamiam cœnobij.

CAPVT V.

Aliud dubium de puella vim passa

SVMMARIVM.

Refertur placitum Lumbierij. nu. 37. Proponuntur tria circa id placitum refellenda. num. 38.

Quomodo assertio relata subiaceat damnationi? num. 39.

Qui fuit aggressor, & iam non est, non potest denuo impeti. num. 40.

Quomodo dici possit semen aggressor castitatis? num. 41.

Et an femina, qua patitur violentiâ possit in continenti repellere semen ibid.

Quomodo non sit aggressor in eo tempore, in quo non violatur castitas. num. 42.

Et quando non instat tempus defensionis. num. 43.

Eo tempore, quo quis non est aggressor, instrumentum illius non potest esse aggressor. num. 45.

Discrimen inter ius famina defendendi occisive castitatem, & expellendi fatum inanimem. num. 46.

Obiectio solvitur. num. 47.

Infertur assertionem impugnatam neque speculative esse probabilem. num. 49.

37. **H**unc casum proponit Lumbier, ibid. num. 1888. scilicet quando femina omnino invita inculpabiliter passa est violentiam viri, & facta est prægnans; an licete possit ad vitandam infamiam expellere fatum inanimem. Et respondet his verbis: *Contra la condenacion parece, que no seria. Contra la razon parece, que tan poco: pues entonces tambien el semen como instrumento, & virtud del varon, es agressor injusto, y violento de su castidad. Y si es doctrina corriente de los Theologos, y lo enseña Tapia con otros, assi de que puede la muger matar al agressor violento de su castidad; parece que tambien ha de poder al feto inanimado. Del animado no se habla aqui; porque por la salud espiritual de aquella alma, que està en extrema necesidad puede aver diferente razon, que se dexa por aora à la disputa*

Nnn 2 *puta*

puta de los Theologos. Quæ verba propter ignaros hispani idiomatis sic fideliter in latinum sermonem transferuntur. [Videtur id *non esse contra damnationem*. Videtur etiam, neque contra rationem esse: quia tunc etiã semen, tamquam istrumentum, aut virtus viri, *est aggressor* iniustus, & violentus castitatis eius. Et si quidem est communis doctrina Theologorũ (& ita docet Tapia cum alijs) quod *femina potest occidere* aggressorẽ violentum suę castitatis, videtur etiam, quod potest expellere eum fætum inanimem. De animato autem non loquimur in hoc casu: nam propter salutem spiritalẽ illius animæ existentis in extrema necessitate potest adesse diversa ratio; quæ modo remittitur ad Theologorum disputationem.]

38. In quibus verbis multa veniunt notanda, & reijcienda, tum quia adversantur huic damnationi; tum quia perperam colliguntur ex doctrina Theologorum. Primum, quod dicat, eam opinionem non esse contra damnationem; secundum, quod semen est aggressor castitatis in eo eventu; tertium; quod ex defensione occisiva castitatis summat paritatem ad expulsionem fætus inanimati.

39. Quod attinet ad primum, dicendum est, eam opinionem contineri sub hac damnatione, scilicet quæ docet, posse expelli fætum inanimem, quando femina passa est omnimodam violentiam castitatis. Probatur primo. Nam hæc damnatio vniversaliter damnat opinionem, quæ doceat licere expulsionem fætus inanimis propter vitandam infamiã, aut occisionem feminae corruptæ; sed hæc opinio id affirmat: ergo hæc damnatio illam damnat.

40. Probatur secundo: (quo argumento, & tribus sequentibus

refellitur secundum dictum eius Authoris) quia licet semen, dum actualiter infunditur per vim in vterum feminae, possit dici aggressor castitatis feminae; at postquam conversus est in fætum, iam pro tunc non est aggressor castitatis: sed quod fuerit aggressor, & iam non sit, non est sufficiens ad illud expellendum à suo naturali loco; sicut quod aliquis fuerit aggressor contra vitam Petri, cum iam non sit, id non est sufficiens, vt transacto priori aggressionis tempore, possit Petrus illum occidere: ergo cum sola ratione aggressoris contendat is Author liberare eam opinionem à damnatione, & iam ratio aggressoris evanuerit, nulla est ratio, ob quam ea opinio possit à damnatione excludi.

41. Et quidem semen, dum violententer immittitur in vterum feminae, non potest negari, quod sit aggressor castitatis. Ideo opinio fuit P. Thomæ Sanchez, lib. 2. de matrim. disp. 22. num. 17., & Marchantij, part. 1. c. 6. quæst. 21., quem refert Diana, nec improbat, part. 7. tract. 5. resol. 21., femina, quæ omnimodam violentiam patitur contra castitatem, illam quidem renitentem immissioni seminis, posse repellere semen eodem impetu, quo illius immissioni renititur, scilicet in eodem momento; quia id nihil aliud est, quam se defendere ab immissione seminis, tamquam aggressoris violenti, & iniusti suæ castitatis. Et quamvis modo non vacat, eam opinionem examinare; illam tamen refero, vt constet, quomodo, & quo tempore semen possit dici aggressor violentus castitatis.

42. Probatur tertio. Quia semen viri non est aggressor castitatis feminae eo tempore, in quo non violatur castitas: sed quando datur in vtero fætus inanimis, tunc non

Tob. Saut.
Mercat.
Diana.

violatur castitas: ergo tunc semen non est aggressor castitatis.

53. Probatur quarto. Quia tunc aliquis non est aggressor, quando non instat tempus defensionis, aut impediendi iniuriam: sed postquam transit immissio feminis, & conceptus est fœtus, iam non est tempus defensionis, neque tempus impediendi iniuriam contra castitatem: ergo tunc semen non est aggressor castitatis. Minor evidens est: quia iam violata castitate, non est tempus impediendi eam violationem; cum ad præteritum non detur potentia.

44. Maior etiam constat. Nam postquam Petrus percussit Ioannem, & abiit, idè iam non est aggressor, quia iam transit tempus impediendi percussorem, & defendendi se ab illa: ergo cum violata castitate, transferit iam tempus impediendæ violationis, iam illud semen non potest dici aggressor.

45. Probatur quinto. Nam eò tempore, quo mæchus violentus non est aggressor castitatis, ipsum instrumentum illud non potest esse aggressor: sed tempore, quo fœtus iam est conceptus, mæchus ipse non est aggressor castitatis: ergo & semen, quod est instrumentum malefactoris, & malefacti, non est aggressor castitatis.

46. Quod attinet ad tertium dictum eius Authoris, scilicet paritatem desumptam à defensione occisiva castitatis ad expulsionem fœtus inanimis; assero, discrimen esse meridiana luce clarius. Nam fœmina, cuius castitas impetitur, si alia via non potest impedire illam iniuriam, potest illam impedire occisione inuassoris; postquam autem facta est iniuria violationis castitatis, non potest illum occidere, quia iam non potest impedire eam iniuriam iam illatam. In altero autem casu

per expulsionem fœtus iam concepti non impeditur invasio eius castitatis, nec violatio; cum iam præterierit.

27. Dicer aliquis. Licet tunc fœtus inanimis non sit aggressor castitatis, est tamen aggressor famæ propter infamiam inde secuturam; vel aggressor vitæ, propter occisionem, quæ fortasse imminet à consanguineis.

48. Sed hæc responsio non minuit, imo auget difficultatem. Sic enim regreditur ad ipsam formalissimam rationem, ob quam damnatur ea 34. propositio, nempe propter periculum occisionis, aut infamiae inde secuturæ: cum iam non fiat recursus ad hoc, quod fœtus inanimis sit aggressor castitatis in sua radice.

49. Id tamen placet in assertionione Lumbierij, quod cum vir timoratus sit, hæc verba subiunxit. *Todo esto especulativamente parece probable: si lo sea en la practica, los Doctos lo veràn.* Id est, [hæc omnia speculative videntur probabilia: an sint probabilia in praxi, docti iudicabunt.] Argumenta autem hucusque instructa manifeste probant, eam Lumbieri assertionem neque speculative, neque practice esse probabilem: maxime cum in 1. part. Crif. Theol. disp. 14. ostenderimus, quoties in speculatione inveniuntur eadem omnino circumstantiæ, ac in praxi; idrotum est practice probabile, quod fuerit probabile in speculatione. Quia tamen sæpe, quæ considerantur in speculatione, non possunt re duci ad praxim sine nova circumstantia vitiosa; idè aliquando non valet à probabilitate speculative ad practice.

CAPVT VI.

*Aliud dubium de femina vim
passa à demone incubo.*

SUMMARIVM.

*Quorundam placitum refertur circa
abortum fetus concepti arte damo-
nis. num. 50.*

*Ex demone incubo proles monstrosa
irrationalis aliquando generatur.
num. 51.*

*Eius generis exemplum ex Delrio.
num. 52.*

*Ex putrefacto semine generari solent
monstra irrationalia. num. 53.*

*Præfati viri docti fortasse consulue-
runt illum abortum, quia censue-
runt non esse prolem, sed vivens
monstruosum. num. 54.*

*Casu quo arte Sathana femina conce-
perit prolem humanam, illicitus est
omnis abortus, & opposita pro-
positio subiacet damnationi. num.
55.*

*Argumenta pro conclusione. Ibid, &
seqq.*

*Imo opposita conclusio neque speculati-
væ probabilitatem habet. num.
58.*

60. **I**dem Lumbierius loco citato
præced. infert hanc aliam his verbis.
*De aqui toma luz vn parecer de hom-
bres doctos, los quales ha años, que
consultados, si era licito dar vna be-
bida para abortar à vna Religiosa
muy sierva de Dios, con la qual el de-
monio avia tenido violentamente con-
greso, y se hallava con muchas sospe-
chas de preñada al parecer de los me-
dicos, resolvieron, que si por que si era
preñado, era agressor injusto, y violen-
to de su castidad. Quæ sic in latinum*

Lumb.

sermonem transfero. [Hinc lu-
cem accipit quædam sententia
virorum doctorum, qui nonnullis
ab hinc annis consulti, an liceret
propinare potionem in ordine ad
abortum cuidâ sanctimoniali valde
Deo devotæ, cum qua Cacodæmon
violente fuerat congressus, & me-
dicorum iudicio ex multis indicijs
prægnans visa est; consuluerunt par-
tem affirmatiuam: nam si vere færa
erat, aggressor castitatis fuerat in-
iustus, & violentus.] Hæc Lumbie-
rius; quamvis assertionem hanc li-
mitet, sicut præcedentem, nempe
asserendo loqui se de probilitate spe-
culativa.

51. Et quidem possibile censeo,
quod Cacodæmon, si fiat succu-
bus (ultra alios modos, quibus idē
disponere potest) recipiat semen à
viro, & postea factus incubus im-
mittat semen in vterum fæminæ. Sed
non credo, Deum talia permissu-
rum, vt virgini Deo devotæ sic illu-
dat Sathanas, imo neque fæminæ
peccatrici in ordine ad prolem hu-
manam. Scimus aliquando contigisse
se, quod fæmina incubum Cacodæ-
monem amplexa pepererit. Sed quæ
prolem? Non humanam, sed irra-
tionalem, & monstruosam; fortasse
de genere eorum viventium, quæ
ex putridis seminibus generari pos-
sunt.

52. P. Martinus Delrio lib. 6.
disquisition. Magic cap. 2. sect. 3.
pag. mihi 51. ex edit. Lugdunensi
an 1008. refert horribilem historiam
de puella complexa eius modi in-
cubum: quam ita concludit. *Femina
periculo servata, enixa est monstrum
vndequaque fadum aspectu, quale
nusquam antea (vt ferunt) inter nos-
trates visum. Id obstetrices, ne obser-
vatum contumelia esset familia, ac-
censa ingenti pyra, citissime concre-
marunt. Id ita refert contigisse an.*

1588.

3588. Brunæ in Moravia.

53. Neque insolitum est, ex putrefacto semine generari, etiam ex copula coniugali, vivens irrationale; scimus enim ita accidisse non semel in hac provincia, ita ut natum fuerit animalculum porcello simile, quod vulgo appellant *Engendro*; quod ubi ex utero prodijt, cucurrit velociter per terram.

54. Illi ergo viri docti, quos suppressis nominibus refert Lumbier, fortasse ex insufficientibus indicijs cognoverunt, illum fetum, quem Sanctimonialis Deo devota ab incubo violento conceperat, esse non prolem humanam, sed vivens monstruosum. Sic enim recte cõsulissent, propinari pharmacum ad eiusmodi abortum. Nescimus enim, ipsos inductos esse ea ratione de aggressore violento castitatis.

55. Sed utcumque casus acciderit, inquirimus, an casu quo, arte Sathana succubi, & incubi, fœmina vim passa conceperit, & iudicio medicorum portet in ytero fetum humanum adhuc inanimem, licitum sit procurare abortum ad vitandam infamiam? Afferoque, assertionem affirmativam contineri sub hac damnatione; quæ quidem assertio eodem modo ostenditur, ac præcedens. Primo. Etenim damnatio est universalis; damnat enim propositionem, quæ doceat, licere expellere fetum humanum adhuc inanimem, proter vitandam infamiam, aut occisionem fœminæ prægnantis: sed in eo casu propositio loquitur de fœmina, quæ vult expellere fetum humanum adhuc inanimem; propter vitandam suam infamiam, aut occisionem: ergo ea propositio subiacet damnationi.

56. Secundo. Quia licet in ipso congressu, semen humanum à Sathana immissum sit aggressor violentus castitatis, aut postquam semen conversum est in fetum, iam eo tempore non est aggressor castitatis: cum solum sit aggressor illius, dum violat castitatem.

57. Tertio. Quia nullus est aggressor, nisi in eo temporis momento, quo instat ius defendendi se, & impediendi iniuriam. Quarto. Nã eo tempore, quo Sathanas non est aggressor contra castitatem, nec instrumentum illius, id est, semen humanum ab eo immissum, potest esse aggressor. Vide hæc argumenta latius proposita cap. præced.

58. Nec satisfacit Lumbier, etiam si dicat, se loqui solum de probabilitate speculativa. Tum quia hæc argumenta probant, neque probabilitatem speculativam convenire ei assertioni: tum etiam quia quæ speculative probabilia sunt, si nullã alia circumstantia superaddatur in praxi, utique sunt practice probabilia; cum tamen in hoc casu speculatio consideret omnes circumstantias, quas in praxi.

C A P V T VII.

An liceat fœminæ expellere medicamento indirecto fetum inanimem propter vitandam infamiam, aut occisionem?

SUMMARIVM.

Duplex genus medicamenti, aliud directum, & aliud indirectum.

num. 58.

Opinio docens matri periclitanti licitum esse assumere indirecta cum periculo prolis etiam animate.

num. 60.

An sicut propter periculum vitæ potest

potest uti medicamentis indirectis, possit etiam illis uti propter vitandam infamiam? num. 61.
Et questio solum est, quando fetus est inanimis. num. 62.

Quando scissio vene sit medicamentum directe tendens ad expulsionem fetus? num. 63.

Nefas est, quod femina non laborans graviter utatur medicamento indirecto propter periculum extrinsecum; & opposita opinio subiacet damnationi. num. 64.

Procurat abortum, qui ponit media probabiliter efficacia. num. 65.

Qui ponit causam per accidens ex intentione consequendi effectum, procurat effectum. num. 67.

59. **D**Vplex genus medicamenti (quod ad præsens attinet) distinguendum est. Alterum, quod directe tendit ad nocendum fœtui, v. g. quod tendit ad vulnerandum, fœtum. Alterum, quod solum respicit sanitatem matris, vt venæ scissio, phararmacum humoris purgativum, balneum &c., quæ aliquando solent nocere fœtui; & hoc dicitur medicamentum indirecte tendens in detrimentum prolis.

60. Deinde præmittendum est, esse opinionem inter plures Theologos receptam, matri periclitanti ex gravi morbo licitum esse assumere medicamenta secundi generis, quavis probabiliter timeatur nocumentum prolis, etiam animatæ. Ita P. Thom. Sanch. lib. 9. de matrim. disp. 20. num. 34. & apud ipsum Corduba, Navarra, Rodriguez, Ludovicus Lopez, Vega, Bañez, Enriquez, Benzoni, & Sa: quia mater ius habet ad suam vitam tuendam; præcipue cum fœtus, licet animatus, maximum nocumentum accipiat à morbo matris: quod si fœtus propter scissionem venæ; & emissionem sanguinis pe-

riclitetur, tunc id nocumentum prolis contingit indirecte, & præter intentionem.

61. Inquirimus ergo, an sicut femina propter periculum gravis morbi potest uti medicamentis secundi generis, ita vt præter intentionem periclitetur fœtus animatus, possit femina propter vitandum periculum ab extrinsecis, nempe infamiam, aut occisionem, uti eisdem medicamentis indirecte expulsivis, quando fœtus est adhuc inanimis.

62. Et supponimus, id non licere, quando fœtus est animatus, & mater non infirmatur graviter, sive periculose: nam Authores citati solum id concedunt matri, quando ei imminet periculum vitæ. Quare solum inquirimus, quando fœtus est inanimis, & mater non infirmatur graviter.

63. Supponimus etiam, si femina ita prægnans patiat scissionem venæ, & conetur prodire tantam sanguinis quantitatem, vt deficiat sanguis necessarius ad procreationem prolis, id esse nefas: quia tunc scissio venæ non est enumeranda inter medicamenta secundi generis; cum ea sanguinis emissio directe tendat ad destructionem prolis.

64. In præsentibus ergo quaestione dicendum, est illicitum esse, quod femina nullo morbo gravi laborans, propter infamiam, aut occisionem vitandam, utatur illis medicamentis indirecte tendentibus ad expulsionem fœtus inanimis; & propositionem affirmantem, id esse licitum, subiicere huic damnationi. Probat. Nam iuxta damnationem hanc, illicitum est procurare talem abortum, propter vitandam infamiam, aut occisionem; sed in præfato casu ea femina procurat abortum propter vitandam infamiam, aut occisionem: ergo iuxta damnationem

*Th. Sanch.
Corduba.
Navarr.
Rodriguez
Lopez.
Vega.
Bañez.
Enriquez
Benzoni
Sa*

timo, quinto, aut quarto mense non nascitur cum anima rationali. Quæ consequentia evidenter inferitur, cū sit evidenter falsa; videmus enim in infantibus sic in lucem editis evidētia signa animæ rationalis. Si vero dicatur secundum, nempe infuſionem animæ rationalis non requirere novem menses, sed quinto, aut quarto mense infundi; evidenter inferitur, infundi animam rationalem, antequam adveniat tempus pariendi.

70. Est etiam delirium, quod dicatur probabile; quod nullo gravi fundamento innititur. Nam ad essentiam probabilitatis fundamentum grave requiritur, illud quidem dignum existimatione prudenti.

71. Maximum autem delirium esse convincitur ex eo, quod adversetur pluribus locis Sacra Scriptura. Nam Luc. 1. dicitur de Ioanne Baptista in utero matris existente: *Vt audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultavit infans in utero eius.* Neque potest responderi, habuisse tunc animam sensibilem, non autem rationalem, & ratione animæ sensibilis potuisse exultare: tum quia ea vox *infans* attribui non potest animæ irrationali, quale esset, si non haberet animam rationalem, sed solum sensibilem. Tum quia postea dicit Elisabeth, *exultavit in gaudio;* gaudium autē nō convenit supposito irrationali. Et id multo urgentius convincitur ex verbis Angeli ad Zachariam dicentis: *Et Spiritu Sancto replebitur ad huc ex utero matris sue:* nisi enim haberet animam rationalem, non potuisset Spiritu Sancto repleti existens in utero matris. Et ideo pro sententia, quæ asserit, Ioannem præventum gratia habuisse usum rationis ad cognoscendum, & adorandum Redemptorem, P. Ioannes Maldonatus in Luca cap. 1. num.

153. refert, singulorum locis citatis; Mald. Irenæus, Origenes, Cyrillus Hierosolymitanus, Ambrosius, Hieronymus, Authorem operis imperfecti, Chrysostomum, Maximum, Chrisostomum, Bernardum, Theophylactum, & Euthimium.

72. Dicere autem, quod per miraculum Ioanni infusa fuit anima rationalis existenti in utero, ridiculum est; cum absque necessitate, & absque fundamento non sint adstruenda miracula in generatione naturali. Deinde cum Angelus dixit Zachariæ: *Spiritu Sancto replebitur ad huc ex utero matris sue;* Zachariæ, qui dubitavit de prole vaticinata, ob sterilitatem Elisabethæ, multo magis dubitaret de repletionē Spiritus Sancti, si puer in utero non haberet animam rationalem; resisteret enim Angelo arguens; quomodo possit Spiritus Sanctus replere animam non rationalem, sed dumtaxat sensibilem?

73. Deinde adversatur eis textibus Genesis cap. 25. & Apostoli ad Rom. cap. 9. de duobus parvulis Esau, & Jacob, qui *collidebantur in utero matris.* Tum quia Scriptura in eo loco Genesis eos vocat absolute parvulos, quod nomen nati quam Scriptura attribuit, nisi individuis rationalibus. Præterea de ijs ait Paulus loco cit. *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali.* Et quamvis vera sit propositio, quæ dicit: [Equi, & Leones nihil boni egerunt, aut mali moralis,] incongrue, & improprie loqueretur Paulus, si id non affirmaret de eisdem subiectis, qui postea acturi essent aliquid boni, aut mali. Quod satis significatur per eam dictionem *nondum*: de eisdem enim subiectis dicit, *nondum egisse aliquid boni, & mali, quæ postea agere possent aliquid boni aut mali.* Quomodo

modo autem essent eadem subiecta in utero, & extra uterum, non composita ex anima rationali in utero; extra illū cōposita ex animarationali?

74. Quod attinet ad consequentiam, quæ in ea propositione inferitur, nempe: *Consequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi*; ea quidem est indigna viro Dialecticæ perito. Etenim etiam si esset probabile, non infundi animam ratiolem, nisi in ipso momento partus; adhuc reus esset homicidij, qui paulo ante partum efficeret abortum. Quod sic ostendo. Dum probabile est, hominem esse mortuum, & probabile est, esse viuum, non licet pugione illum configere, essetque reus homicidij, qui sic configeret. Quare? Quia eo ipso exponitur periculo probabili occidendi hominem. Nam (vt loquitur P. Suarez disp. 18. de censuris sect. 3. num. 16.)

Et Scar.

In moralibus eiusdem malitia est, constituere se voluntarie in morali periculo, & proximo committendi aliquod crimen. & committere illud. Sic etiam si probabile est, id, quod à longe video, esse suppositum humanum, & probabile est esse feram, homicidij reus ero, si telum in illud conijciam; quia sic me constituo in probabili periculo proximo occidendi hominem. Vt late ostendi in 3. part. Cris. Theol. disp. 56. cap. 3. art. 2., & prius in 1. part. Cris. disp. 15. cap. 4. art. 2. num. 185. Eodem ergo modo, si probabile esset, puerum in utero præditum esse anima rationali; & ita existentem vulnerarem læthaliter (potione, an gladio, nihil interest) periculo probabili proximo me exponerem occidendi hominem, ideòque reus essem homicidij.

75. Sicut ergo hæc est prava consequentia: *Probabile est illud, quod à longe video esse feram, non*

hominem, ergo qui illud sagitta confixerit, licite operabitur, & non erit reus homicidij; eodem modo hæc est pessima consequentia: Probabile est, fatum in utero non esse rationalem: ergo qui illum læthaliter vulnerat, non est reus homicidij.

DISERTATIO XXIII.

An sint aliqua causa excusantes furtum, aut subreptionem famulorum, aut restitutionem consulentis furtum?

CAPVT. I.

An furtum excusari possit à culpa ratione alicuius necessitatis.

1. **Q**uia quatuor sequentes propositiones pertinent ad tractationē de furto, placuit eas sub vna disertatione continere. Igitur trigessimæ sextæ propositio ex damnatis hæc est: *Permissum est furari, non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.* Et quidem de hac materia late egi in 1. part. Cris. Theol. disp. 20., & in 3. part. disp. 56. cap. 8. art. 6., & disp. 57. cap. 3. art. 6. à num. 150., & disp. 80. cap. 1. In quibus locis late explicui discrimen inter necessitatem extremam, gravem, & communem: & etiam quæ dicantur bona superflua naturæ, & quæ superflua statui, & ex quibus superfluis teneantur divites opitulari indigentibus. Et quia hæc materia latissima est, eam coarctabo ad ea solum